

מספר הקורס: 4040285

שם הקורס בעברית: סוגיות במחשבה מדינית בת-זמננו

שם הקורס באנגלית: Issues in Contemporary Political Thought

שנה"ל: תשפ"ב

שם המרצה: ד"ר אסף מלאך

שם תכנית הלימודים: התכנית ללימודים הומניסטיים

סיווג הקורס: שו"ס

משך והיקף הקורס: סמסטר ב', 2 ש"ס

נקודות זכות אקדמיות: 2 נ"ז

דרישות קדם: מחשבת המערב III: מבוא למחשבה מדינית (עבור הסטודנטים בתכנית ללימודי המזה"ת והאסלאם); תולדות המחשבה המדינית (עבור הסטודנטים בתכנית הבינתחומית לפילוסופיה ולהגות יהודית)

מועד שעות הקבלה: יום ג', 16.30-17.30

פרטי קשר של המרצה: malachas1@gmail.com

תיאור הקורס:

הקורס מחולק לשלוש חטיבות העוסקות בשלושה נושאים מרכזיים במחשבה המדינית בת-זמננו: דיונים על שוויון וצדק חלוקתי בעולם שאחר ג'ון רולס, קומיוניטריזם ורפובליקניזם ויחסם ללאומיות, ופרקטיקות של צדק גלובלי אל מול פעולה מתוך אינטרס מדינתי.

בחטיבה הראשונה נסקור את משנתו המשפיעה של ג'ון רולס וכמה מן התגובות הבולטות והמשפיעות לתפיסת הצדק החלוקתי המשתקף בה (רולס, נוזיק, דבורקין, סן ונוסבאום - 4 שיעורים).

בחטיבה השניה נבחן שתי גישות מרכזיות בנות זמננו המדגישות את המימדים הקולקטיביסטיים בחיי החברה – קומיוניטריזם ורפובליקניזם – ונבחן את יחסן של אלו ללאומיות ומדינות לאום (סנדל, פוקוק, פטיט – 4 שיעורים).

בחטיבה השלישית יוצגו הגישות השונות לשאלת הצדק הגלובלי, ויחסן להבנות הקלאסיות של המדינה ולאינטרס המדינתי העומד במתח עם צדק גלובלי (מורגנטאו, סינגר, פוגה, רולס – 4 שיעורים).

כל שיעור יתבסס על קריאה מקדימה של טקסט, ויחולק להיכרות עם עמדתו של ההוגה שבו נדון ולדיון משותף במקרה-מבחן אקטואלי המחדד את המשמעות של עמדתו. הקורס מבוסס על היכרות מוקדמת של הסטודנטים עם תולדות המחשבה המדינית בעת החדשה.

מטרות הקורס:

מטרת הקורס להקנות לסטודנטים ידע מתקדם וכלי ניתוח ברמה גבוהה של סוגיות מרכזיות במחשבה המדינית בת זמננו. עם סיום הקורס יכירו הסטודנטים את העמדות הבולטות בסוגיות הנידונות, ויכלו לגבש עמדה אישית מתוך דיון מושכל בעמדות אלו.

חובות הקורס והרכב הציון בקורס:

- עבודת סיום: 100%
- עבודה בהיקף של 7-8 עמודים המסכמת את אחת החטיבות שנלמדו בקורס ומציגה עמדה אישית מנומקת בנושא
- ציון עובר בקורס: 60
- יש לקרוא את קריאת החובה לקראת כל שיעור רלוונטי.

פירוט השיעורים (מפגשים) וקריאת החובה בכל שיעור:

חטיבה 1 – צדק חלוקתי

שיעור מס' 1: צדק חלוקתי במשנתו של ג'ון רולס
קריאת חובה: ג'ון רולס, צדק כהוגנות – הצגה מחדשת, ידיעות אחרונות, ת"א, 2010, עמ' 69-121.

שיעור מס' 2: רוברט נוזיק ותורת הזכאות
קריאת חובה: Robert Nozick, *Anarchy, State, and Utopia*, Basic Books, NY, 1974, Ch. 7: Distributive Justice, pp. 149-164.

שיעור מס' 3: שוויון ברווחה ושוויון במשאבים - דבורקין
קריאת חובה: Ronald Dworkin, *Sovereign Virtue: The Theory and Practice of Equality*, Harvard university press, 2002, chs. 1-2, pp. 11-119

שיעור מס' 4: גישת היכולות של אמרטיה סן ומרתה נוסבאום

קריאת חובה: יוסי דהאן, תיאוריות של צדק חברתי, האוניברסיטה הפתוחה, רעננה, 2014, עמ' 91-77.

חטיבה 2 – קולקטיביזם אחר רולס

שיעור מס' 5: קומוניטריזם כבקורת על רולס

קריאת חובה: Michael Sandel, *Liberalism and the Limits of Justice*, Cambridge University Press, 1982, pp. 15-49.

שיעור מס' 6: רפובליקניזם כבקורת על רולס

קריאת חובה: Eric Nelson, "Republican Visions," in John S. Dryzek and others (Eds.), *The Oxford Handbook of Political Theory*, Oxford University Press, New York, 2006, pp. 193-210.

שיעור מס' 7: רפובליקניזם ושוויון - פטיט

קריאת חובה: Philip Pettit, *Republicanism: A Theory of Freedom and Government*. Oxford: Oxford University Press, 1997, pp. 51-78.

שיעור מס' 8: קומוניטריזם, רפובליקניזם ולאומיות

קריאת חובה: אסף מלאך, "דרוש 'רפובליקניזם לאומי'", השילוח (טרם נדפס).

חטיבה 3 – צדק גלובלי ואינטרס מדינתי

שיעור מס' 9: צדק גלובלי – דיון ראשוני

קריאת חובה: דוד הד, "צדק וסולידריות: טיעון אמנתי נגד צדק גלובלי", בתוך ידידיה צ' שטרן (עורך), צדק שלי צדק שלך – צדק בין תרבויות, מרכז זלמן שזר והמכון הישראלי לדמוקרטיה, ירושלים, תש"ע, עמ' 446-423.

שיעור מס' 10: ריאליזם ויחב"ל - מורגנטאו

קריאת חובה: האנס י' מורגנטאו, פוליטיקה בין האומות – המאבק לשלטון ולשלום, יחדיו, ת"א, 1968, עמ' 328-295.

שיעור מס' 11: העמדה הקוסמופוליטית – סינגר עד פוגה

קריאת חובה: Peter Singer, "Famine Affluence and Morality," *Philosophy and Public Affairs*, Vol. 1, no. 3, 1972, pp 229-243.

שיעור מס' 12: האוטופיה הריאליסטית כטיעון אמנתי בעד סדר גלובלי קריאת חובה: ג'ון רולס, חוק העמים, רסלינג, ת"א, 2010, עמ' 45-90.

שיעור מס' 13: בין צדק למשפט – מבט מסכם קריאת חובה: מנחם מאוטנר, משפט ותרבות בישראל בפתח המאה העשרים ואחת, עם עובד, ת"א, 2008, עמ' 145-168.